

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Kursplan

Nämnden för utbildningsvetenskap

Institutionen för språk och litteratur

GI1131 Inriktning svenska för grundskolans senare år och gymnasieskolan I, 30 högskolepoäng

Swedish for upper secondary school teachers I, 30 credits

Huvudområde

Litteraturvetenskap

Ämnesgrupp

Litteraturvetenskap

Nivå

Grundnivå

Fördjupning

G1N

Fastställande

Fastställd av institutionsstyrelsen vid Institutionen för språk och litteratur 2011-05-25

Kursplanen gäller från och med vårterminen 2012

Förkunskaper

Grundläggande behörighet samt Engelska B och Samhällskunskap A (Områdesbehörighet 6C).

Mål

Gemensamma förväntade studieresultat

Efter avslutad kurs ska studenten kunna:

- identifiera och analysera aspekter av lärarprofessionen i förhållande till ämnet och ämnets didaktik
- diskutera, analysera samt göra ämnesdidaktiska ställningstaganden i relation till de verksamhetsområden utbildningen förbereder för.

Ett övergripande mål för all utbildning inom det humanistiska området, som fästs särskild vikt vid inom svenskläro-utbildningen, är förmågan att korrekt använda svenska språket i tal och skrift. I övrigt gäller de förväntade studieresultaten enligt nedan.

Delkurs 1 Introduktion för litteraturlärare, 5 hp

Efter avslutad kurs skall de studerande kunna:

- tillgodogöra sig litterära texter ur olika genrer
- redogöra muntligt och skriftligt för litteraturens funktioner och villkor vid olika

tider

- muntligt och skriftligt problematisera begreppet genre och presentera grundläggande genre teori
- muntligt och skriftligt diskutera frågor om vad läsning innebär, vilken sorts kunskap litteraturläsning kan generera och hur man som svensklärare idag kan motivera elever att läsa litteratur
- visa medvetenhet om skillnader mellan att undervisa om, i och genom litteratur.

Delkurs 2 Litteraturvetenskapliga grundbegrepp och litteraturanlys, 10 hp

Efter avslutad kurs skall de studerande kunna:

- tillgodogöra sig och tolka samtida litterära texter
- praktisera och redogöra för grundläggande ämnesrelaterad teori och terminologi
- muntligt och skriftligt presentera, analysera och diskutera litterära problem i samtidslitteraturen utifrån klass, genus och etnicitetsperspektiv
- muntligt och skriftligt diskutera frågor om litterär kompetens, anpassning och progression i skolans litteraturundervisning, baserade på styrdokument och litteraturdidaktisk teori och forskning.

Delkurs 3 Litteraturhistoria, 15 hp

Efter avslutad kurs skall de studerande kunna:

- tillgodogöra sig och tolka äldre litterära texter,
- redogöra för litteraturens historia i samspel med andra samhällsföreteelser,
- muntligt och skriftligt presentera, analysera och diskutera litterära problem,
- redogöra för relevanta delar av ämnesteorier, terminologi och metod, samt ha utvecklats i sitt kritiska tänkande, med förankring i litteraturdidaktisk teori och forskning
- diskutera frågor om varför och hur äldre litterära texter görs angelägna för olika elevgrupper i ungdomsskolan.

Innehåll

Delkurs 1 Introduktion för litteraturlärare, 5 hp

Kursen är en introduktion till svensklärarutbildningens litteraturvetenskapliga del, där olika idéer om hur litteratur definierats och dess funktioner och villkor, historiskt och i vår samtid, fokuseras. Vidare ger den en grundläggande genre teoretisk orientering som främst problematiseras utifrån läsning av ett urval skönlitterära texter som till språk och form ligger den studerandes vardag nära. Utrymme ges också åt teoretiska perspektiv på vad som händer i mötet mellan text och läsare.

Utifrån litteraturdidaktisk teori och forskning diskuteras litteraturens plats i dagens skola. Vad lär man sig av att läsa litteratur och hur motiverar man barn och unga till att bli litteraturläsare? Dessa frågor är även ämnade att stimulera reflektion om den svensklärarstuderandes eget förhållande till litteratur och läsning. Stor vikt läggs också vid att synliggöra möjligheter och skillnader mellan att undervisa om, i och genom litteratur, hur en traditionell litteraturkanon har sett ut i den svenska skolan och hur kanonbegreppet diskuteras idag.

Delkurs 2 Litteraturvetenskapliga grundbegrepp och litteraturanlys, 10 hp

Delkursens syfte är att ge den studerande en grundläggande orientering i, och färdighet att använda, litteraturvetenskapliga termer och begrepp. Analysverktygen, som är nödvändiga för förståelsen av skönlitterära texters uppbyggnad och för utveckling av studentens kritiska förhållningssätt, praktiseras i analys av i huvudsak västerländsk episk och lyrisk barn-, ungdoms- och vuxenlitteratur från 2000-talet, men ger även utblickar i den icke-europeiska samtidslitteraturen. Den lästa litteraturen behandlas ur såväl klass-, genus- som etnicitetsperspektiv.

I delkursen problematiseras ämnesdidaktiska frågor ur ett kritiskt perspektiv om vilken kunskap begreppsapparaten tillför, hur den kan anpassas för olika elevgruppers behov och hur progressionen i begreppsanvändningen synliggörs och säkerställs genom svenskundervisningen från grundskolans senare år och genom gymnasieutbildningen.

Delkurs 3 Litteraturhistoria, 15 hp

I kursen studeras äldre litteratur utifrån estetiska, genremässiga, idéhistoriska och sociala aspekter. Särskild tonvikt läggs vid västerländsk och svensk litteratur. Såväl de litteraturhistoriska sammanhangen som enskilda texters egenskaper belyses. Frågor om hur genus, klass och etnicitet gestaltats i litteraturen genom historien diskuteras kontinuerligt genom kursen.

Genomgående uppmärksammas didaktiska frågor dels om litteraturläsningens betydelse för historiemedvetandet, dels om urval och texternas olika användbarhet för olika elevgrupper som blir aktuella då texterna skall användas i undervisningen.

Undervisningsformer

Undervisningen ges i form av föreläsningar, gruppdiskussioner samt seminarieövningar.

Examinationsformer

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd.

För att erhålla minst godkänt betyg ska de förväntade studieresultaten vara uppnådda.

För att erhålla väl godkänt slutbetyg ska minst 20 hp av kursens delkurser vara väl godkända.

För studerande som ej godkänts vid ordinarie tentamenstillfälle ges möjlighet till endast fyra ytterligare tillfällen.

Examinationer sker i varje delkurs genom skriftliga och muntliga prov och genom aktivt deltagande i seminarier.

Kursvärdering

Efter avslutad kurs genomförs en kursvärdering som sammanställs skriftligt och återkopplas till studenterna. Sammanställningen redovisas för aktuella institutionsorgan och för berört programråd, samt arkiveras av kursansvarig institution.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Delkurs 1 Introduktion för litteraturlärare, 5 hp

Facklitteratur

Bergsten, Staffan & Elleström, Lars. 2004. *Litteraturhistoriens grundbegrepp*. Studentlitteratur (urval ca 60 s.) ISBN 91-44-04255-8

le Clézio, JMG. 2008. Nobelprisföreläsning

Eagleton, Terry. 2008. "Introduction. What is literature?". I *Literary Theory. An Introduction*. Blackwell (16 s.) ISBN 0-8166-1238-2

Furhammar, Sten. 1997. *Varför läser du?* Carlssons Bokförlag. s. 137-146 (9 s.) ISBN 91-7203-058-5

Furuland, Lars. 1997. "Litteratur och samhälle. Om litteratursociologin och dess forskningsfält". I *Litteratursociologi. Texter om litteratur och samhälle*. red. Lars Furuland m. fl. Studentlitteratur (35 s.) ISBN 91-44-00304-8

Hertel, Hans. 1997. "Boken i mediasymbiosens tid". I *Litteratursociologi. Texter om litteratur och samhälle*. red. Lars Furuland m. fl. Studentlitteratur (22 s.) ISBN 91-44-00304-8

Lagercrantz, Olof. 2011. *Om konsten att läsa och skriva*. Wahlström & Widstrand (90 s.) ISBN 91-46-14800-0

Didaktisk litteratur

Brink, Lars. 2006. "Konsensus om kanon Kanonbild och ämnesuppfattning hos 75 litteraturlärare". I *Kanon och tradition*, red. Lars Brink m. fl. Högskolan i Gävle (30 s.) ISBN 91-974893-1-X

McCormick, Kathleen. 1994. *The culture of reading and the teaching of English*. Manchester University Press (urval ca 25 s.) ISBN 0-7190-3220-2

Petersson, Margareta. 2009. "'Jag kan inte komma på nåt jag läste på gymnasiet, det måste ju betyda något eller hur?' – om blivande svensklärare som läsare". I *Läsa bör man...? Den skönlitterära texten i skola och lärarutbildning*. red. Lena Kåreland. Liber (21 s.) ISBN 978-91-47-09395-3

Thorson, Staffan. 2005. *Den dubbla receptionen. Om litteratursamtal mellan elever och deras svensklärare*. Litteraturvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet. s.9-29, 145-169 (34 s.) ISBN 91-86270-83-4

Skönlitteratur

Hassen Khemiri, Jonas. 2003. *Ett öga rött*

Kallifatides, Theodor. 2007. *Mödrar och söner*

le Clézio, J.M.G. (2004). 2005. *Afrikanen. Porträtt av en far*. övers. Ulla Bruncrona

Lugn, Kristina. *Några dikter*

Moberg, Vilhelm. 1927. *Raskens. En soldathistoria*

Nesser, Håkan. 2000. "Om någonting händer". I *Färdlektyr*.

Norén, Lars. 1983. *Natten är dagens mor*

Delkurs 2 Litteraturvetenskapliga grundbegrepp och litteraturanalys, 10 hp Facklitteratur

Bergsten, Staffan & Elleström, Lars. 2004. *Litteraturhistoriens grundbegrepp*. Studentlitteratur (urval utifrån vad som lästs i delkurs 1) ISBN 91-44-04255-8

Brune, Ylva. 2006. "'Invandrare' i mediearkivets typgalleri". I *Maktens (o)lika förklädnader. Kön, klass & etnicitet i det postkoloniala Sverige*. red. Paulina de los Reyes m. fl.. Bokförlaget Atlas. (30 s.) ISBN 91-7389-105-3

Eakins, Paul John. 1999. *How Our Lives Become Stories*. Cornell University Press (urval ca 50 s.) ISBN 0-8014-3659-1

Elleström, Lars. 1999. *Lyrikanalys. En introduktion*. Studentlitteratur (164 s.) ISBN 978-91-44-00805-9

Holmberg, Claes-Göran & Ohlsson, Anders. 1999. *Epikanalys. En introduktion*. Studentlitteratur (urval ca 50 s.) ISBN 91-44-00804-X

Radway, Janice, 1995. "Kvinnor läser romantik: om samspelet mellan text och kontext". I *Brott, kärlek, äventyr. Texter om populärlitteratur*, red. Dag Hedman, Studentlitteratur (25 s.) ISBN 91-44-60631-1

Österlund, Mia. 2008. "Kavat men känslösam. Den komplexa bilderboksfliskan i Pija Lindenbaums Gittantriologi". I *Barnlitteraturanalyser*. red. Maria Andersson & Elina

Druker, Studentlitteratur (16 s.) ISBN 978-91-44-04028-8

Didaktisk litteratur

Alvstad, Cecilia. 2009. "Förhållningssätt till översättningar i universitetsundervisningen". I *Främlingskap och främmandegöring. Förhållningssätt till skönlitteratur i universitetsundervisningen*. red. Staffan Thorson m. fl.. Daidalos (57 s.) ISBN 978-91-7173-283-5

Appleyard, J. A. 1994. *Becoming a reader: the experience of fiction from childhood to adulthood*. Cambridge University Press(urval ca 30 s.) ISBN 0-521-46756-X

Chambers, Aidan. 1994. *Böcker inom oss – om boksamtal*. Norstedt (171 s.) ISBN 91-1-947271-4

Mazzarella, Merete. 2003; 2008. "Konsten att lära sig läsa något annat". www.svd.se/kulturnoje/understreckket/konstenattlarasiglasanagotannat_102497.svd#preambleend

Persson, Magnus (red.) 2000. *Populärkulturen och skolan*. Studentlitteratur (urval ca 100 s.) ISBN 91-44-01413-9

Skolverket, Ämnesplan för svenska (Gy2011)

Torell, Örjan m. fl. 2002. *Hur gör man en litteraturläsare? Om skolans litteraturundervisning i Sverige, Ryssland och Finland*. Institutionen för humaniora, Mitthögskolan. s. 79; 74-100 (29 s.) ISBN 91-7910-435-5

Skönlitteratur

Aidoo, Ama Ata. 2008. "Flickan som kan". I *Människosaker*

Ajvide Lindqvist, John. 2004. *Låt den rätte komma in*

Fielding, Helen. 1996. *Bridget Jones dagbok*

Kadefors, Sara. 2001. *Sandor slash Ida*

Karlfeldt, E.A. "Svarte Rudolf"

Kieri, Katarina & Nilsson, Per. 2009. *I det här trädet*

Lindenbaum, Pija. (2000tal). *Valfri Gittanbok; När Åkes mamma glömde bort*

Lindgren, Torgny. 2003. "Pokerspelarna"; "Huset". I *Berättelserna*

Linderborg, Åsa. 2007. *Mig äger ingen*

Manto, Saadat Hasan. 2001. "Toba Tek Singh". I *Kärlek, uppror och kardemummakärnor: berättelser från Indien*

Nesser, Håkan. 1998. *Kim Novak badade aldrig i Genesarets sjö*

Niemi, Mikael. 2000. *Populärmusik från Vittula*

Rowling, J.K. *Valfri Harry Potterbok*

Stridsberg, Sara. 2010. *Darling river: Doloresvariationer*

Taube, Evert. "Dansen på Sunnanö"

Wahl, Mats, 1993. *Vinterviken*

Winterson, Jeanette. (2004). 2005. *Fyrvaktaren*. Övers. Anna Troberg

Vreeswijk, Cornelis. ”Balladen om Fredrik Åkare och den söta fröken Cecilia Lind”

Delkurs 3 Litteraturhistoria, 15 hp

Antologier:

Breitholtz, Lennart (red.). 1961 och senare. *Litteraturens klassiker* (LK)

Lewan, Bengt & Sjöberg, Birthe (red.) 1990 och senare. *Världsdramatik 1* (VD) ISBN 91-44-30331-9

Olsson, Bernt & Algulin, Ingemar m. fl. (red.) 1993 och senare. *Svensk litteratur 1*. Norstedt ISBN 91-1-929202-3

Facklitteratur

Ambjörnson, Ronny. 2001. ”Frankenstein och hans monster”. I *Mansmyter*. Ordfront (21 s.) ISBN 91-7324-739-1

Auerbach, Erich. 1999 eller senare, ”Odysseus ärr”. I *Mimesis*. Bonnier pocket (21 s.) ISBN 91-0-057075-3

Nordlund, Anna. 2008. *Litteraturvetenskaplig analys genom hundra år; åtta sätt att läsa Gösta Berlings saga*. Liber (urval ca 40 s.) ISBN 978-91-47-08453-1

Petersson, Margareta (red.). 2011. *Världens litteraturer. En gränsöverskridande historia*. Studentlitteratur. ISBN 978-91-44-05587-9

Watt, Ian. 1969. ”Individualism and the Novel”. I *Twentieth Century Interpretations of Robinson Crusoe*. Pimlico (15 s.)

Westin, Boel. 2008. ” ’Ej verklighet men mer än verklighet...’ Drömtexter i barnlitteraturen”. I *Barnlitteraturanalyser*. Red. Maria Andersson & Elina Druker. Studentlitteratur (9 s.) ISBN 978-91-44-04028-8

Didaktisk litteratur

Kylhammar, Martin. 2004. ”Om det fortfarande behovet av samverkan mellan idéhistoria, litteraturvetenskap och historia”; ”Falsarier och försanthållna felaktigheter. En självbiografisk metodlära”. I *Den tidlöse modernisten*. Carlssons bokförlag (87 s.) ISBN 91-7203-598-6

Rabinowitz, Peter J. & Smith, Michael W. (Foreword by Wayne C. Booth). 1998. *Authorizing Readers. Resistance and Respect in the Teaching of Literature*. Columbia University (75 s.) ISBN 0-8077-3690-2

Schüllerqvist, Bengt. 2006. ”Kanon och historiemedvetande – två centrala ämnesdidaktiska begrepp”. I *Kanon och tradition*. red. Lars Brink m. fl. Högskolan i Gävle (19 s.) ISBN 91-974893-1-X

Skolverket, *Ämnesplan för svenska* (Gy2011)

Skönlitteratur

Antiken

Aristofanes. *Lysistrate* (VD1)

Ur Bibeln: Första Mosebok (kap 19), Höga Visan, Evangelium enligt Johannes

Euripides. *Medea* (LK)

Homeros. *Iliaden* och *Odysseen* (urvalet i LK)

Sappho. ”Gudarnas like...” (LK)

Sofokles. *Kung Oidipus* (LK)

Medeltiden

Birgitta. *Revelationes* (SL1)

Dante. *Divina Commedia* (urvalet i LK)

Grevinnan av Dia, ”I stor vanda har jag varit”

Gunnlaug Ormstungas saga

”Herr Olof och älvorna”

Tristan och Isolde (i Joseph Bédiers utgåva)

Villon, François. ”De hängdas ballad”; ”Balladen om tjocka Margot”

von der Vogelweide, Walther. ”Under linden”

Från renässans till upplysning

Bellman, Carl Michael. *Fredmans Epistlar* nr 9, 23, 30, 79, 80, 81, 82

Boccaccio, Giovanni. *Decamerone*. ”Andra dagen. Femte berättelsen”

de Cervantes, Miguel. *Don Quijote*. kap. 1–22

Defoe, Daniel. *Robinson Crusoe*. kap. 15

Kellgren, Johan Henric. ”Ljusets fiender”; ”Den nya skapelsen”

Lenngren, Anna Maria. ”Några ord till min k. dotter”; ”Pojkarne”

Molière. *Tartuffe*

Shakespeare, William. *Hamlet*

Stiernhielm, Georg. *Hercules*

Swift, Jonathan. *Gullivers resor*. Bok 4

Voltaire. *Candide*

Förromantik och romantik

von Goethe, Johann Wolfgang. *Den unge Werthers lidanden*. ”Ein gleiches”;
”Erlkönig”

Keats, John. ”Ode on a Grecian Urn”

Poe, Edgar Allan. ”Huset Ushers undergång”

Shelley, Mary. *Frankenstein*

Stagnelius, Erik Johan. ”Flyttfågeln”; ”Endymion”; ”Necken”; ”Till förruttnelsen”

Tegnér, Esaias. ”Det eviga”; ”Flyttfåglarna”; ”Mjeltsjukan”

Wordsworth, William. ”I Wandered Lonely as a Cloud”

Från realismen till sekelskiftet

Balzac, Honoré de. *Pappa Goriot*. Kap 1

Baudelaire, Charles. ”Spleen”; ”Une charogne”

Benedictsson, Victoria. ”Ur mörkret”

Beskow, Elsa. *Olles skidfärd*

Conrad, Joseph. *Mörkrets hjärta*

Doyle, Arthur Conan. *Baskervilles hund*

Dostojevskij, Fjodor. *Brott och straff*

Flaubert, Gustave. *Madame Bovary*

Fröding, Gustaf. ”Den gamla goda tiden”; ”Ett bergatroll”

Karlfeldt, Erik Axel. ”Jungfru Maria”.

Lagerlöf, Selma. *Gösta Berlings saga*

Lagerlöf, Selma. *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige* kap.13

Montgomery, L.M. *Anne på Grönkulla*

Runeberg, Johan Ludvig. ”Den enda stunden”

Strindberg, August. ”Ett halvt ark papper”; *Fröken Julie*; *Röda rummet* kap. 15, 16

Söderberg, Hjalmar. ”Pälsen”

Twain, Mark. *Huckleberry Finn*

Tiden 1910-1950

Ahlin, Lars. ”Kommer hem och är snäll”. I *Inga ögon väntar mig*

Bergman, Hjalmar. *Farmor och vår Herre*

Boye, Karin. ”Min hud är full av fjärilar”

Camus, Albert. *Främlingen*

Dagerman, Stig. ”Nattens lekar”

Ekelund, Vilhelm. ”Då voro bokarna ljusa”

Ekelöf, Gunnar. ”En värld är varje människa”; ”Eufori”

Eliot, T.S. ”Det öde landet”

Faulkner, William. ”En ros åt Emily”

Ferlin, Nils. "En valsmelodi"

Hemingway, Ernest. "Hämnarna"

Jansson, Tove. *Trollkarlens hatt*

Johnson, Eyvind. Nu var det 1914

Joyce, James. *Odysseus* kap. 15; 18

Kafka, Franz. *Processen*

Lagerkvist, Pär. "Ångest"; "Far och jag"

Lindgren, Astrid. *Pippi Långstrump*

Majakovskij, Vladimir. "50.000.000"

Martinson, Moa. *Kvinnor och äppelträd*

Martinson, Harry. "På Kongo"

Proust, Marcel. Ur *På spaning efter den tid som flytt*

Remarque, Erich Maria. *På västfronten intet nytt*

Södergran, Edith. "Dagen svalnar"; "Landet som icke är"

Taube, Evert. "Möte i monsunen"